Startnotitie Woonzorgvisie Nijmegen

1. Waarom een woonzorgvisie?

We willen dat Nijmegen een inclusieve stad is, waarin iedereen prettig kan leven en wonen. Voor velen is een passend thuis niet vanzelfsprekend. Dit is de eerste aanleiding voor een woonzorgvisie. De woningmarkt kent lange wacht- en zoektijden, ook voor mensen die willen en kunnen uitstromen uit beschermd wonen, vrouwen-en maatschappelijke opvang, voor ex-gedetineerden, slachtoffers van mensenhandel, statushouders én voor dak- en thuisloze jongeren en volwassenen. En die met enige (tijdelijke) ondersteuning en begeleiding zelfstandig kunnen leven. Mensen die tot een zogenaamde aandachtgroep behoren kunnen door het gebrek aan passende huisvesting, vaak niet verder met hun leven en hun ontwikkeling.

De toenemende vergrijzing en het groeiende personeelstekort in de zorg is een tweede aanleiding om een visie op wonen en zorg uit te werken. In 2040 zijn er naar verwachting twee keer zoveel 75+'ers als nu en neemt het aantal dementerende ouderen dat in de wijk woont fors toe. Tegelijk zien we een afname van het aantal mantelzorgers en is er krapte op de arbeidsmarkt voor zorgpersoneel. Hoe kunnen we de komende jaren voorzien aan de toenemende vraag naar geschikte woningen én woonvormen die het midden houden tussen zelfstandig thuis wonen en wonen in een verpleeghuis of instelling?

Het gaat om vraagstukken, die van invloed zijn op het sociaal en fysieke domein en in samenhang moeten worden aangepakt. Om dit in goede banen te leiden gaan we komend jaar aan de slag met een woonzorgvisie voor Nijmegen. Onze belangrijkste ambities zijn:

- We nemen de komende jaren actief regie op Wonen en Zorg in Nijmegen.
- Met regiogemeenten realiseren we een 'fair share' en spreiding van aandachtsgroepen over de regio.
- We spreiden aandachtsgroepen, voorzieningen en (zorg)ondersteuning over onze stad.
- We ontwikkelen toekomstgerichte woonzorgconcepten met samenwerkende partijen in de stad of zelfstandig.

Aandachtsgroepen en ouderen

In deze startnotitie (en toekomstige woonzorgvisie) onderscheiden we twee hoofdgroepen:

- Wonen en Zorg voor ouderen
- Wonen en Zorg voor aandachtsgroepen/ urgentiegroepen

Dit onderscheid is ons inziens wenselijk, omdat de woonbehoefte én zorgvraag tussen deze hoofdgroepen afwijken en landelijke programma's en beleidsdoelen op soortgelijke wijze gescheiden zijn.

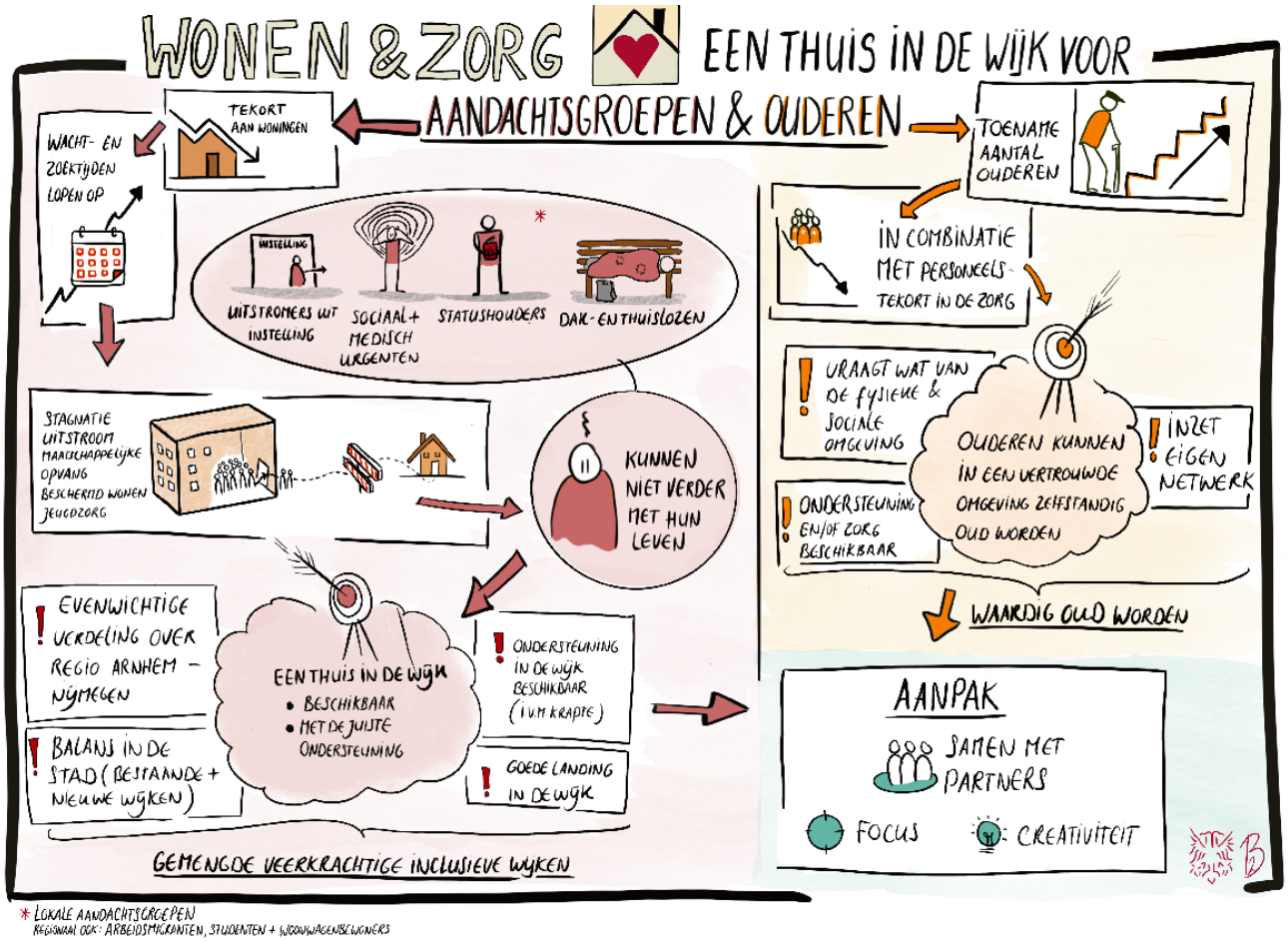

2. Een regionale én een Nijmeegse woonzorgvisie

In het wetsvoorstel ‘versterking regie op volkshuisvesting’ is de verplichting voor gemeenten opgenomen om in het volkshuisvestingsprogramma de woonbehoefte voor ouderen uitgewerkt te hebben, inclusief voldoende levensloopgeschikte woningen met mogelijkheid van zorg thuis. Gemeenten moeten verder inspelen op de woonbehoefte van aandachtsgroepen zoals mantelzorgontvangers- en verleners, mensen met een lichamelijke, verstandelijke of zintuigelijke beperking of psychisch kwetsbaren, uitstromers uit instellingen, vrouwen-en maatschappelijke opvang en de jeugdhulp, ex-gedetineerden, dreigend dak- en thuislozen, stoppende sekswerkers, statushouders, ouderen, arbeidsmigranten, studenten en woonwagenbewoners. Als koploperregio werken gemeenten en samenwerkingspartners in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen aan een regionale woonzorgvisie per 1-1-2024. In dit regionale traject zijn twee doelen benoemd:

- Komen tot voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen met een evenwichtige verdeling (Fair Share) over gemeenten in deze regio met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding.
- Initiatieven op ‘Wonen, Zorg en Welzijn voor ouderen’ stimuleren en verder brengen.

Hoewel de regionale woonzorgvisie een belangrijke eerste stap is, hebben we behoefte aan focus, verdieping en uitgewerkte actielijnen. Daarom werken we parallel aan een Nijmeegse woonzorgvisie.

Relatie met coalitieakkoord

In ons coalitieakkoord hebben we op dit thema reeds ambities opgenomen:
"We realiseren meer (flexibele) woonruimte voor spoedzoekers, daklozen, statushouders en andere speciale doelgroepen. Een passende woning is een absolute voorwaarde om een (nieuwe) start te maken met zelfstandig leven. Bovendien kosten haperende doorstroom uit de zorg, dakloosheid en dergelijke veel geld in het sociaal domein, dat we graag effectiever besteden".

De ambities krijgen nadere uitwerking in de Nijmeegse woonzorgvisie.

2.1. Wat komt er in een woonzorgvisie?

In de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen kijken we naar de regionale opgave. We verdiepen dit met een lokale analyse, waarna we een Nijmeegse woonzorgvisie met concrete doelstellingen formuleren. We betrekken woningcorporaties én zorgpartijen – maar ook andere partners en (toekomstige) ouderen zelf – bij het ontwikkelen van de visie. Het zelfstandig wonen van mensen met een behoefte aan zorg of ondersteuning vraagt om maatwerk: niet alleen passende woningen, ook aanbod van zorg en ondersteuning én een ondersteunende, fysieke leefomgeving. In een gedegen woonzorgvisie komen al deze onderwerpen – vanuit verschillende invalshoeken, in samenhang aan bod en worden er concrete doelen aan gekoppeld, zodat daarna ook de stap gemaakt kan worden om van woonzorgvisie naar concrete uitvoering te komen.

We schrijven de woonzorgvisie om te laten zien hoe we naar de toekomst kijken. Zeker zo belangrijk zijn de daaraan gekoppelde acties; waar gaan we de komende jaren met relevante partijen in de stad aan werken?

2.2 Welzijn en voorzieningen als noodzakelijke basisvoorwaarden

Wonen, welzijn en Zorg worden vaak (en terecht) in één zin genoemd. Omdat de onderlinge afhankelijkheid en wisselwerking tussen deze onderdelen zeer groot is. Om focus te hebben en houden, concentreren wij ons bij de woonzorgvisie op wonen mét zorg. Waarbij we een goede sociale basis als een essentiële voorwaarde zien om Wonen met zorg mogelijk te maken; in een stadsdeel is een breed en geschikt aanbod aan welzijn, cultuur, ruimte voor ontmoeting en sport. Voor met name de doelgroep ouderen is de aanwezigheid in de omgeving van de drie A's relevant: Arts, Apotheek en Appie/Aldi. Ontwikkelingen als digitalisering en bezorgservices bieden nu al kansen voor ouderen om tot op hoge leeftijd, verspreid over de gehele stad, zelfstandig te blijven wonen. Maar voor een kleine boodschap, menselijk contact, een dagelijkse wandeling of fietstochtje zijn winkels en voorzieningen in nabijheid een grote meerwaarde. Wij zien dit als een noodzakelijke basisvoorwaarde om Wonen mét zorg mogelijk te maken. Met de bedoeling om iedereen in Nijmegen, waaronder ouderen en aandachtsgroepen, een passend (t)huis in de wijk te bieden. Indien nodig met de juiste ondersteuning, begeleiding en/of zorg.

3. Planning en vervolgstappen

Deze startnotitie maakt duidelijk hoe we tot een Nijmeegse woonzorgvisie komen. We hebben daarbij de volgende planning voor ogen:

Stap	3e kw 2023	4e kw 2023	1e kw 2024	2e kw 2024
1 Analyse van de opgave				
2 Opladen visie				
3 Afwegingen en keuzes maken				
4 Aanbieden voor besluitvorming				

Figuur: planning woonzorgvisie

Stap 1: Analyse van de opgave

Het recent afgeleverde, regionale Woonbehoeftenonderzoek én het rolstoel-woningonderzoek van Companen alsmede het woonwensenonderzoek van O&S geven belangrijke inzichten. En ook andere partijen hebben kennis beschikbaar, bv over leefbaarheid in wijken, woonwensen, voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden in wijken, etc. Deze beschikbare info in gemeente én bij organisaties in de stad, huidige good practices én knelpunten nemen we mee uit de praktijk.

Stap 2: In gesprek met de stad

In stap 2 leggen we de constateringen uit de woonzorganalyse terug om, samen met partijen in de stad variërend van professionele organisaties tot vrijwilligersorganisaties en inwoners, ideeën en aandachtspunten op te halen. Participatie is in deze stap een belangrijk onderdeel om de woonzorgvisie op te laden. Een dergelijke visie maken we namelijk niet alleen, maar samen met de stad.

Stap 3: Afwegen en keuzes maken

Het college legt de uitgewerkte contouren op hoofdlijnen terug bij de Raad en adviescommissies tijdens een extra participatieronde.

Stap 4: Aanbieden aan gemeenteraad voor besluitvorming

Na verwerking van alle ontvangen input legt ons college een vast te stellen visie voor aan de gemeenteraad.

4. Bijlage: Woonzorgopgave voor ouderen in Nijmegen?

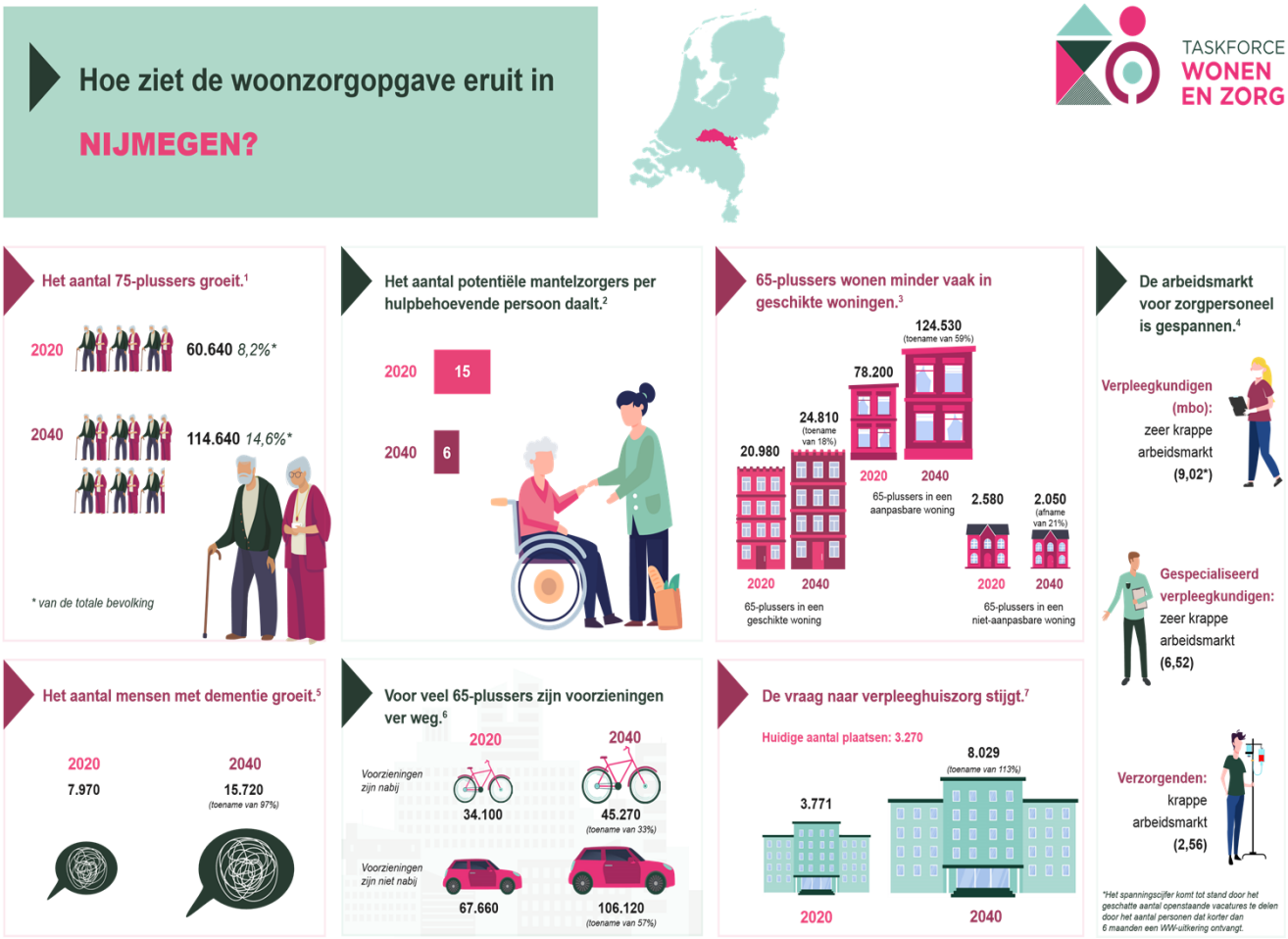

Bronnen:

1. Bron: ABF Research, Primos bevolkingsprognose. Cijfers representeren de COROP-regio Arnhem/Nijmegen.
2. Bron: PBL, Regionale ontwikkelingen in het aantal potentiële helpers van ouderen tussen 1975-2040 (2018). Cijfers representeren de COROP-regio Arnhem/Nijmegen.
3. Bron: ANBO/ActiZ, Investeringsopgave Langer Thuis Wonen (2019). Cijfers representeren de zorgkantoorregio Nijmegen.
4. Bron: UWV Spanningsindicator, 2e kwartaal 2020. Cijfers representeren de arbeidsmarktregio Rijk van Nijmegen.
5. Bron: Alzheimer Nederland, prognose mensen met dementie per gem
6. Bron: ANBO/ActiZ, Investeringsopgave Langer Thuis Wonen (2019).
7. Bron: TNO, Prognose capaciteitsontwikkeling verpleeghuiszorg (201 representeren de zorgkantoorregio Nijmegen. Vraag op basis van het (geprognostice 2018.